

Sl. No. : 263179

022(G)

(February, 2025)

Time : 3 Hours/

[Maximum Marks : 100]

સૂચનાઓ :

- 1) આ પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ વિભાગ અને કુલ 63 પ્રશ્નો છે.
- 2) જવાબ આપતાં પહેલાં પ્રશ્નોને કાળજીપૂર્વક વાંચી સૂચના મુજબ જવાબ આપો.
- 3) વિભાગની સામે કૌંસમાં લખેલા અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- 4) નવો વિભાગ નવા પાના પરથી જ લખવો.
- 5) વિભાગ C, D અને E માં જનરલ વિકલ્પ આપવામાં આવ્યા છે.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 1 થી 20 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. દરેકનો 1 ગુણ છે. [20]

- 1) આકૃતિ કયા પ્રકારના વિતરણ માટે દોરવામાં આવે છે ?
(A) અસતત
(B) સતત
(C) આદર્શ
(D) વિષમ
- 2) કોના નિષ્ણાતો આર્થિક વિકાસના નિર્દેશક તરીકે માથાદીઠ આવકને સ્વીકારવાની હિમાયત કરે છે ?
(A) વિશ્વબેંક
(B) સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘ
(C) I.M.F.
(D) વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠન

- 3) આર્થિક વૃદ્ધિમાં કયાં પરિવર્તનો જ ધ્યાનમાં લેવાય છે ?
- (A) પરિમાણાત્મક પરિવર્તન (B) ગુણાત્મક પરિવર્તન
(C) દીર્ઘકાલીન પરિવર્તન (D) મોસમી પરિવર્તન
- 4) “વાસ્તવિક આવક કરતા નાણાકીય આવક વધારે ઝડપથી વધે તેને કુગાવો કહે છે.” આ વ્યાખ્યા કોણે આપી છે ?
- (A) લર્નર
(B) પીગુ
(C) કેઈન્સ
(D) રોબર્ટસન
- 5) વેપારી બેન્કના કયા ખાતાની થાપણો વધુ તરલ હોય છે ?
- (A) બચત ખાતાની થાપણો
(B) મુદતી થાપણો
(C) ચાલુ ખાતાની થાપણો
(D) રીકરિંગ થાપણો
- 6) ભારતના વિદેશી હૂંડિયામણના જથ્થાની સાચવણી કોણ કરે છે ?
- (A) કેન્દ્ર સરકારનું વિદેશ મંત્રાલય
(B) N.S.S.O.
(C) R.B.I.
(D) કેન્દ્ર સરકારનું નાણા મંત્રાલય
- 7) ઈન્ડિયન કાઉન્સિલ ઓફ મેડિકલ રીસર્ચે ગ્રામ્યક્ષેત્રે વ્યક્તિની ખોરાકમાં ન્યૂનતમ દૈનિક કેટલી કેલરી નક્કી કરી છે ?
- (A) 2100 (B) 2300
(C) 2400 (D) 2200
- 8) ‘પ્રધાનમંત્રી જનધન યોજના’ કયા વર્ષમાં શરૂ કરવામાં આવી ?
- (A) 1991 (B) 1995
(C) 2014 (D) 2001

- 9) સાદા મોબાઈલ ફોનના સ્થાને સ્માર્ટ મોબાઈલ ફોન આવતા સર્જાતી બેરોજગારી એ કયા પ્રકારની બેરોજગારી કહેવાય ?
- (A) ચક્રીય બેરોજગારી
 (B) પ્રચ્છન્ન બેરોજગારી
 (C) મોસમી બેરોજગારી
 (D) ધર્ષણજન્ય બેરોજગારી
- 10) બેરોજગારીનું સ્વરૂપ કે પ્રકારો જાણવા માટેના ચાર માપદંડો કોણે રજૂ કર્યા છે ?
- (A) મહાલનોબિસ
 (B) કેઈન્સ
 (C) રોડાન
 (D) રાજકૃષ્ણ
- 11) ભારતમાં વસ્તી ગણતરી દર કેટલા વર્ષે કરવામાં આવે છે ?
- (A) 10
 (B) 20
 (C) 5
 (D) 7
- 12) ઈ.સ. 2011માં ગુજરાતમાં દર 1000 પુરુષોએ સ્ત્રીઓનું પ્રમાણ કેટલું હતું ?
- (A) 933
 (B) 918
 (C) 940
 (D) 936

- 13) સ્વતંત્રતા પ્રાપ્તિ પછી ભારતની રાષ્ટ્રીય આવકમાં કૃષિક્ષેત્રના ફાળામાં શું ફેરફાર થઈ રહ્યો છે ?
- (A) સ્થિર રહ્યો છે.
 (B) ધીમા દરે વધારો થાય છે.
 (C) ઘટે છે.
 (D) ઝડપથી વધારો થાય છે.
- 14) નીચેનામાંથી કયો રોકડિયો પાક છે ?
- (A) ઘઉં
 (B) બાજરી
 (C) મકાઈ
 (D) શેરડી
- 15) વેપાર તુલા એટલે શું ?
- (A) ચાલુ ખાતાની તુલા
 (B) મૂડી ખાતાની તુલા
 (C) દશ્ય વેપારની તુલા
 (D) અદશ્ય વેપારની તુલા
- 16) લેણદેણની તુલામાં કેટલા ખાતા હોય છે ?
- (A) 2
 (B) 3
 (C) 4
 (D) 5
- 17) ખાખરા બનાવવાનો ઉદ્યોગ એ નીચેનામાંથી કયા પ્રકારના ઉદ્યોગનું ઉદાહરણ છે ?
- (A) ગૃહ ઉદ્યોગ
 (B) ટ્યૂકડા ઉદ્યોગ
 (C) નાના પાયાનો ઉદ્યોગ
 (D) મધ્યમ પાયાનો ઉદ્યોગ

- 18) ગુજરાત રાજ્યમાં વિશિષ્ટ આર્થિક વિસ્તારની સ્થાપના ક્યાં સ્થળે કરવામાં આવી છે ?
- (A) માંડવી
(B) કંડલા
(C) દારકા
(D) વેરાવળ
- 19) ભારતમાં વિજળી કેટલી રીતે મેળવી શકાય છે ?
- (A) 2
(B) 5
(C) 4
(D) 3
- 20) ભારતના બંધારણે આપેલા આદેશ પ્રમાણે પ્રાથમિક શિક્ષણ મફત અને ફરજિયાત આપવાની જવાબદારી કોની છે ?
- (A) કેન્દ્ર સરકાર
(B) નગર પાલિકા
(C) મહાનગર પાલિકા
(D) રાજ્ય સરકારો

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 21 થી 30 સુધીના પ્રશ્નોના ઉત્તરો એક-બે વાક્યમાં આપો.
દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.

[10]

- 21) N.S.S.O. નું પૂર્ણનામ આપો.
- 22) માનવ વિકાસ આંકનું મૂલ્ય કેટલું હોય છે ?
- 23) શાખસર્જનનું સૂત્ર જણાવો.
- 24) જુદા-જુદા દેશોમાં નિરપેક્ષ ગરીબીની તુલના કયા માપદંડની મદદથી કરી શકાય છે ?
- 25) પ્રધાનમંત્રી કૃષિ સિંચાઈ યોજનાની શરૂઆત કયા વર્ષથી કરવામાં આવી છે ?

- 26) મૃત્યુદરનો અર્થ આપો.
- 27) ભારતમાં સૌથી વધુ રોજગારી આપતું ક્ષેત્ર કયું છે ?
- 28) વિદેશ વેપારની દિશા એટલે શું ?
- 29) જાહેરક્ષેત્રના એકમોનું કેટલા વિભાગમાં વર્ગીકરણ કરવામાં આવે છે ?
- 30) ભારત સરકારનું સૌથી મોટું જાહેર સાહસ કયું ગણાય છે ?

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 31 થી 46 સુધીના 16 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 12 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ છે.

[24]

- 31) આકૃતિ અને આલેખ વચ્ચેનો તફાવત જણાવો. (કોઈપણ બે મુદ્દા)
- 32) વૃત્તાંશ આકૃતિ દોરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની કોઈપણ બે બાબતો જણાવો.
- 33) આર્થિક વિકાસ અને આર્થિક વૃદ્ધિની વ્યાખ્યા આપો.
- 34) આર્થિક વિકાસના નિર્દેશક તરીકે માથાદીઠ આવકની ગમે તે બે મર્યાદાઓ સમજાવો.
- 35) “ખૂબ વધુ નાણું ઓછી વસ્તુઓને પકડવા દોડે ત્યારે કુગાવો સર્જાય છે” - વિધાન સમજાવો.
- 36) સાટા પ્રથામાં મૂલ્ય માપનની મુશ્કેલી ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
- 37) રીકરિંગ થાપણો એટલે શું ?
- 38) R.B.I. ના ગમે તે બે બિનનાણાકીય કાર્યો સમજાવો.
- 39) અર્ધ બેરોજગારનો અર્થ અને તેનું એક ઉદાહરણ આપો.
- 40) વસ્તીનાં વલણો એટલે શું ?
- 41) “કૃષિક્ષેત્ર ભારતીય અર્થતંત્રની કરોડરજજૂ સમાન છે” - સમજાવો.
- 42) વેપાર તુલા અને લેણદેણની તુલાનો અર્થ આપો.
- 43) આંતરિક વેપાર અને વિદેશ વેપાર વચ્ચેના તફાવતના કોઈપણ બે મુદ્દા સમજાવો.

- 44) નાના પાયાનો ઉદ્યોગ એટલે શું ?
- 45) ઔદ્યોગિકીકરણથી કેવી રીતે સામાજિક માળખામાં ફેરફાર કરી શકાય ?
- 46) સ્થળાંતરની નકારાત્મક અસરોના માત્ર મુદ્દા જણાવો.

વિભાગ - D

■ નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 47 થી 56 સુધીના 10 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 07 પ્રશ્નોના ઉત્તર મુદ્દાસર લખો. દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ છે. [21]

- 47) અર્થશાસ્ત્રના અભ્યાસમાં કમ્પ્યુટર ટેકનોલોજીના કોઈપણ ત્રણ ઉપયોગ સમજાવો.
- 48) જીવનની ભૌતિક ગુણવત્તામાં સમાવેશ થતી બાબતો જણાવો.
- 49) ગરીબી માટેના આર્થિક કારણો સમજાવો. (કોઈપણ ત્રણ)
- 50) ગરીબીનિવારણ માટેના રોજગારલક્ષી કાર્યક્રમો સમજાવો. (કોઈપણ ત્રણ)
- 51) ચક્રીય બેરોજગારીનો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરો.
- 52) “હરિયાણી ક્રાંતિના વેગ અને વિસ્તાર દ્વારા બેરોજગારીની સમસ્યા હળવી કરી શકાય” - સમજાવો.
- 53) ભારતમાં વસ્તી-નિયંત્રણના કોઈપણ ત્રણ ઉપાયો સમજાવો.
- 54) પાકની ફેરબદલી સમજાવો.
- 55) વિદેશ વેપારના કારણો સમજાવો. (કોઈપણ ત્રણ)
- 56) શહેરીકરણની કોઈપણ ત્રણ હકારાત્મક અસરો ચર્ચો.

વિભાગ - E

■ નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 57 થી 63 સુધીના 07 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 05 પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. દરેક પ્રશ્નના 5 ગુણ છે. [25]

- 57) નાણાંના પ્રકારો જણાવી નાણાંના કાર્યો ચર્ચો.
- 58) R.B.I. ની નાણાકીય નીતિના પરિમાણાત્મક સાધનોની સમજૂતી આપો. (કોઈપણ પાંચ)

- 59) જન્મદરનો અર્થ આપો. ભારતમાં ઊંચા જન્મદર માટેના સામાજિક પરિબલો (કારણો) ચર્ચો.
- 60) ભારતમાં ખેત ઉત્પાદકતા વધારવા માટેના કોઈપણ પાંચ ટેકનોલોજીકલ સુધારાઓ ચર્ચો.
- 61) ઔદ્યોગિક વિકાસ માટે ભારત સરકારે લીધેલા પગલા ચર્ચો. (કોઈપણ પાંચ)
- 62) ભારતમાં શહેરીકરણની સમસ્યાને હળવી કરવાના ઉપાયો સમજાવો. (કોઈપણ પાંચ)
- 63) નીચે આપેલી આંકડાકીય માહિતીને સમય આધારિત રેખાકૃતિમાં રજૂ કરી વિશ્લેષણ કરો.

વર્ષ	1990-92	2000-02	2005-07	2010-12	2014-16
ભારતમાં કુલ કુપોષિત વ્યક્તિઓનું પ્રમાણ (ટકામાં)	24	18	21	16	15

નોંધ : ફક્ત અંધજન વિદ્યાર્થીઓ માટે સૂચના :
ઉપર આપેલી માહિતીનું માત્ર વિશ્લેષણ કરવું.

